

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Υιοθεσία»

ΜΑΡΙΑ ΔΡΑΚΑΚΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Υιοθεσία

Δημιουργός

Μαρία Δρακάκη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού», ενότητα 1.4 *Ο κόσμος γύρω μας*, κεφάλαιο *Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης*

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα διδακτικά αντικείμενα

I. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Εικαστικά

II. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Πολιτιστικά προγράμματα

Χρονική διάρκεια

13+ διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο ΤΠΕ

Εκτός σχολείου: γειτονιά

Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Εξοικείωση με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, εξοικείωση με το διαδίκτυο, εξοικείωση με βασικά προγράμματα γενικού και εκπαιδευτικού λογισμικού. Εφαρμογή στην τάξη

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο αντλεί στοιχεία από σχέδιο εργασίας που έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει η δημιουργός Μαρία Δρακάκη το σχολικό έτος 1997-1998 με θέμα «Υιοθεσία Νεωρίων» με μαθητές της Γ΄ τάξης του 8^{ου} Δημοτικού Σχολείου Χανίων στο πλαίσιο του προγράμματος: «ΜΕΛΙΝΑ: Εκπαίδευση και Πολιτισμός».

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φυσικό περιβάλλον γύρω μας είναι πηγή ζωής και ομορφιάς. Προστατεύοντας το περιβάλλον προστατεύουμε τη ζωή. Σκοπός του σεναρίου είναι οι μαθητές να εντυπώσουν με αφορμή το φυσικό περιβάλλον στην έννοια της υιοθεσίας γενικότερα και στην πολλαπλή αξιοποίησή της στην ελληνική γλώσσα με την έννοια της προστασίας έμψυχων και άψυχων στοιχείων του περιβάλλοντος.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το διαδίκτυο και οι ΤΠΕ σαφώς δεν έχουν τη δυνατότητα από μόνα τους να επιλύσουν ένα περιβαλλοντικό πρόβλημα. Μπορούν όμως να προκαλέσουν αλυσίδες αντιδράσεων που θα ασκήσουν πίεση στα κέντρα λήψης αποφάσεων και επομένως να συμβάλλουν στην επίλυση ενός προβλήματος. Καθώς έχουν το πλεονέκτημα της ταχύτητας και της πολυτροπικότητας, μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στην προστασία του περιβάλλοντος. Ο άνθρωπος κυνηγός επιβίωσε μέσα στη φύση μαθαίνοντας να δουλεύει με τη φύση. Ο άνθρωπος της αγροτικής και της βιομηχανικής εποχής έφτασε συχνά να συμπεριφέρεται ενάντια στη φύση. Όμως ο σημερινός πολίτης πρέπει να ζήσει σε αρμονία με το περιβάλλον σε συνθήκες ανάπτυξης και ταυτόχρονα σεβασμού όλων των μορφών ζωής σε όλη τη γη, αλλά και των δημιουργημάτων τους. Η καλλιέργεια ατομικής και κοινωνικής ευθύνης, αυτοπειθαρχίας και ανάληψης δράσης για τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα είναι το ζητούμενο σε μια εποχή ανισοτήτων και περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η ευρύτερη κοινωνική και οικονομική κρίση θέτει σε κρίση τη μορφή και λειτουργία του δημόσιου χώρου. Ιδέες και πολιτικές προσαρμοσμένες στις νέες συνθήκες διαβίωσης καθορίζουν τον σχεδιασμό του, ενώ έκτακτες και ασυνεχείς λειτουργίες επιβάλλουν αλλαγές στη μορφή του ή απλά στις συνειδήσεις των χρηστών του. Το παλαιό ενσωματώνεται στο νέο ανασκευάζοντας και επαναπροσδιορίζοντας τον δημόσιο χώρο που εμπεριέχει τον χρόνο: παρελθόν, παρόν, μέλλον συνυπάρχουν και συνδιαλέγονται ή θέτουν και φιλοξενούν ερωτήματα για διάλογο. Ένα παραμελημένο πάρκο, ένα ξεχασμένο μνημείο, ένας υποτιμημένος δημόσιος χώρος μπορούν να λειτουργήσουν ως αφετηρία για προβληματισμό και πρωτοβουλίες για συσπείρωση

και αλλαγή σε βραχυπρόθεσμη βάση και ενδεχομένως μακροπρόθεσμα για διαμόρφωση αξιών και στάσεων για ένα αειφόρο μέλλον. Η έννοια της αειφορίας καλεί σε μια βαθιά επαναθεώρηση του τρόπου με τον οποίο αναπτύσσεται ο ανθρώπινος πολιτισμός. Προσδιορίζει αλλαγές στα πεδία της οικονομίας, της πολιτικής και της κοινωνίας και γενικότερα αλλαγές στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την κοινωνία και τη φύση. «Η ανάπτυξη είναι αειφόρος όταν ικανοποιεί τις σύγχρονες ανάγκες, χωρίς να μειώνει τις δυνατότητες των μελλοντικών γενεών να καλύψουν δικές τους ανάγκες» (WCED 1987), αλλά «και βελτιώνει την ποιότητα ζωής στο πλαίσιο των ορίων που θέτει η φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων που υποστηρίζουν τη ζωή» (IUCN, UNEP και WWF 1991) όπως επισημαίνεται στο Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό του Μείζονος Προγράμματος Επιμόρφωσης (βλ. σχετική βιβλιογραφία). Η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη «αποβλέπει να βοηθήσει τους ανθρώπους να αναπτύξουν συμπεριφορές, δεξιότητες και γνώσεις, για να προβαίνουν σε τεκμηριωμένες αποφάσεις προς όφελος των ίδιων και άλλων, τώρα και για το μέλλον, και να ενεργούν σύμφωνα με τις αποφάσεις αυτές» (UNESCO 2007).

Επιδιώκεται λοιπόν οι μαθητές να προβληματιστούν για τους δημόσιους χώρους της περιοχής τους, να αποκτήσουν στάσεις ευαισθητοποίησης και φροντίδας σε ζητήματα αισθητικής και προστασίας δημόσιων χώρων. Επίσης, να αναπτύξουν δεξιότητες επιχειρηματολογίας για τη διεκδίκηση ενός συλλογικού αιτήματος, καθώς και αξιοποίησης του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών για την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη διάχυσή του.

Οι στόχοι αναφέρονται σε γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές. Ειδικότερα οι στόχοι του σεναρίου για το μάθημα της γλώσσας και το κεφάλαιο που προσεγγίζεται είναι οι εξής και διακρίνονται σε:

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- Ευαισθητοποίηση για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου, αλλά και της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον και διαμόρφωση στάσεων και αξιών για ένα αειφόρο μέλλον.
- Ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον και διαμόρφωση στάσεων για την προστασία και την αισθητική του.
- Γνωριμία με την ιστορία μνημείου και της περιοχής όπου ζουν.
- Αναζήτηση πληροφοριών για συγκεκριμένες θεματικές.
- Επίλυση ενός προβλήματος, οργάνωση δράσεων διαφορετικών ομάδων για έναν κοινό σκοπό.
- Καλλιέργεια ατομικής και κοινωνικής ευθύνης, αυτοπειθαρχίας και ανάληψης δράσης για συλλογικά ζητήματα.
- Καλλιέργεια της πολιτειότητας (της ιδιότητας του ενεργού πολίτη) σε θέματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Εξοικείωση με τις αλλαγές ενός χώρου στον χρόνο.
- Συνειδητοποίηση της αρχής ότι ο άνθρωπος μπορεί με την παρέμβασή του να βελτιώσει το περιβάλλον στο οποίο ζει.

Γνώσεις για τη γλώσσα

- Διατύπωση επιχειρημάτων για την υποστήριξη μιας πρότασης με γραπτό ή προφορικό λόγο.
- Άσκηση συγγραφής επιστολής για τη διεκδίκηση ενός συλλογικού αιτήματος.
- Ορθογραφία ουδέτερων ουσιαστικών σε -ι και -ο και ρημάτων σε -ίζω.
- Εξοικείωση με στρατηγικές επίλυσης ενός προβλήματος (κατευθυντικός λόγος).
- Κλίση ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο.

- Άσκηση στην κατανόηση διαδικασιών.
- Εξοικείωση με το κειμενικό είδος της επιχειρηματολογίας.
- Αντιστοίχιση συνώνυμων λέξεων.
- Εξοικείωση με την επιλογή και ομαδοποίηση λέξεων, με τα σώματα κειμένων, τον περιληπτικό λόγο των ορισμών και με τις στρατηγικές εντοπισμού λέξεων (αλφαβητική κατάταξη και εύρεση).

Γραμματισμοί

- Κριτικός στοχασμός για την αποτελεσματικότερη διεκδίκηση συλλογικού αιτήματος για τη βελτίωση της αισθητικής και της λειτουργικότητας ενός δημόσιου χώρου με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων οπτικού εγγραμματισμού.
- Εξοικείωση με τη χρήση βασικών Web 2.0 εργαλείων και αξιοποίησή τους για την υποστήριξη επίτευξης συγκεκριμένων στόχων όπως λ.χ. της ταχύτερης διάχυσης ενός συλλογικού αιτήματος ή μιας συλλογικής απόφασης.
- Συνειδητοποίηση της χρησιμότητας διαδικτυακού χάρτη.
- Ανάπτυξη ικανότητας αναζήτησης δεδομένων σε ιστότοπο.
- Συνειδητοποίηση της προστιθέμενης αξίας της φωτογραφίας για το περιεχόμενο ενός κειμένου.
- Εξάσκηση στη χρήση ηλεκτρονικού λεξικού.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η ιδέα «Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο» ξεκίνησε το 1992 στη Νάπολη της Ιταλίας με στόχο την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε ζητήματα προστασίας της

πολιτιστικής κληρονομιάς. Στο πλαίσιο της προσπάθειας αυτής, 150 σχολεία έθεσαν υπό την προστασία τους ισάριθμα μνημεία, ανέλαβαν δηλαδή την πολύπλευρη μελέτη και στη συνέχεια την ανάδειξή τους στην ευρύτερη τοπική κοινότητα. Η επιτυχία που γνώρισε η προσπάθεια αυτή μέσα από τη βαθμιαία εμπλοκή όχι μόνο των μαθητών και των εκπαιδευτικών τους αλλά και των γονέων, συγγενών και περιοίκων οδήγησε στην ιδέα εφαρμογής της σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το πολιτισμικό ίδρυμα ΠΗΓΑΣΟΣ ανέλαβε με την οικονομική υποστήριξη της ευρωπαϊκής επιτροπής την τριετή πιλοτική εφαρμογή της ιδέας «Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο» σε 15 πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ των οποίων και η Αθήνα. Για την Αθήνα επιλέχτηκαν δέκα αντιπροσωπευτικά μνημεία του ιστορικού της κέντρου από τρεις μεγάλες ιστορικές περιόδους (αρχαιότητα, Βυζάντιο, νεότερα χρόνια) που υιοθετήθηκαν από ισάριθμα σχολεία. Στη συνέχεια οι υιοθεσίες μνημείων αποτέλεσαν αφετηρία και πλαίσιο για σχέδια εργασίας που υλοποιήθηκαν με πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών σε σχολεία της πειραματικής εφαρμογής του προγράμματος «ΜΕΛΙΝΑ: Εκπαίδευση και Πολιτισμός». Το συγκεκριμένο σενάριο είναι δυνατό να μετεξελιχθεί σε διαθεματικό σχέδιο εργασίας με πολλαπλές επιδιώξεις που θα προσανατολίζονται στην προστασία και ανάδειξη ενός ξεχασμένου μνημείου που γειτνιάζει χωρικά με το σχολείο και συνδέεται με την τοπική ιστορία. Αν όχι, γιατί δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος ή άλλοι παράγοντες δεν ευνοούν, παραμένει ως πρόταση μαθησιακής διαδρομής για την προσέγγιση της έννοιας της υιοθεσίας ενός έμψυχου ή άψυχου στοιχείου του περιβάλλοντος.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Με το συγκεκριμένο σενάριο, το οποίο αφορά από το κεφάλαιο «Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης» («Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού», ενότητα 1.4 *Ο κόσμος γύρω μας*, σ.64-65) που περιγράφει την υιοθεσία ενός «κομματιού γης», οι μαθητές εισάγονται στην ανάπτυξη της βασικής δομής του κειμενικού είδους της

επιχειρηματολογίας και ασκούνται στην κατανόηση διαδικασιών, αλλά και σε στρατηγικές επίλυσης προβλήματος (κατευθυντικός λόγος).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές με την αξιοποίηση των ΤΠΕ εμπεδώνουν την αρχή ότι ο άνθρωπος μπορεί με την παρέμβασή του να βελτιώσει το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει, αλλά και να διεκδικήσει αποτελεσματικότερα και ταχύτερα την ποιότητα του.

Κείμενα

Ιστοσελίδες

«[Παγκόσμια πολιτισμική κληρονομιά](#)», από την UNESCO

«[Ελληνικά μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς](#)», από τον κόμβο *Οδυσσέας* του ΥΠΘΠΑ

Βίντεο

«[Γίνε ανάδοχος παιδιού](#)», τηλεοπτική διαφήμιση από την ActionAid.

«[Αη Γιάννης Μπιτζελών](#)», βίντεο αγνώστου

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1ο δίωρο: «Τι σημαίνει υιοθεσία;»

Οι μαθητές παροτρύνονται, χωρισμένοι σε ομάδες, να επισκεφτούν την πύλη ελληνικής γλώσσας www.greek-language.gr και να αξιοποιήσουν την αναζήτηση σε λεξικά.

Πληκτρολογούν τη λέξη *υιοθεσία* και στη συνέχεια, αφού εμφανιστεί η ερμηνεία της λέξης, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για την εμπειρία των μαθητών από περιπτώσεις υιοθεσίας. Η υιοθεσία μπορεί να αναφέρεται σε περίπτωση υιοθεσίας στο οικογενειακό περιβάλλον, σε φροντίδα ζώου, φροντίδα παιδιού από

την Αφρική, κ.λπ.). Γίνεται προσπάθεια δηλαδή να ανιχνευτεί η προϋπάρχουσα γνώση των παιδιών και η σύνδεση με τις προσωπικές τους εμπειρίες.

Στη συνέχεια, όλες οι ομάδες παροτρύνονται να τσεκάρουν την εντολή «αποστολή στα σώματα». Με αυτόν τον τρόπο θα προσεγγίσουν διάφορα είδη κειμένων που εμπεριέχουν τη λέξη *υιοθεσία*. Κάθε ομάδα ανατρέχει σιωπηρά στα σώματα κειμένων και στη συνέχεια καλείται, μετά από μεταξύ τους συζήτηση και προβληματισμό, να παρουσιάσει σε ποιά είδη κειμένων παρατίθεται η λέξη *υιοθεσία*. Ο δάσκαλος παροτρύνει κάθε ομάδα να παρουσιάσει προφορικά την περίπτωση του είδους κειμένου (καλλιτεχνική είδηση, σχόλιο, κοινωνικό ρεπορτάζ, κ.λπ.) που τους τράβηξε το ενδιαφέρον, αποδίδοντας το συνολικό νοηματικό περιεχόμενό του και να αιτιολογήσει με επιχειρήματα την επιλογή τους.

Στη συνέχεια, οι μαθητές προσεγγίζουν το κεφάλαιο «Πώς υιοθετήσαμε ένα κομμάτι γης» («Γλώσσα Γ' Δημοτικού, ενότητα 1.4 *Ο κόσμος γύρω μας*, σ. 64-65) και εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές με βάση τη μελέτη της έννοιας της υιοθεσίας που προηγήθηκε με την περίπτωση υιοθεσίας του παλιού οικοπέδου. Για ενεργοποίηση του διαλόγου ο δάσκαλος μπορεί να προβάλλει επίσης το video από το YouTube «[Γίνε ανάδοχος παιδιού](#)».

Ενδεικτικές ερωτήσεις που ο δάσκαλος μπορεί να υποβάλλει στους μαθητές είναι οι εξής: Τι σημαίνει η φράση «γίνε ανάδοχος»; Πώς την καταλαβαίνεις; Έχει σχέση με την έννοια της υιοθεσίας, όπως τη μελέτησες στα Λεξικά στην Πύλη της Ελληνικής Γλώσσας;

2ο δίωρο: Η δική μας πρόταση υιοθεσίας

Μετά την οικειοποίηση της έννοιας της υιοθεσίας και την προσέγγιση διαφόρων περιπτώσεων υιοθεσίας στο προηγούμενο δίωρο, ο εκπαιδευτικός φέρνει στην ολομέλεια την ιδέα της υιοθεσίας ενός ανάλογου χώρου από την τάξη. Προσδιορίζονται τα κριτήρια για μια τέτοια ενέργεια. Δηλαδή να είναι σε

εγκατάλειψη και να χρειάζεται φροντίδα-παρέμβαση, να είναι κοντά στο σχολείο τους, ώστε να μπορούν να το φροντίζουν έμπρακτα, και να είναι δημόσιος χώρος, δηλαδή να μην ανήκει σε έναν μόνο πολίτη-ιδιώτη.

Κάθε ομάδα αναλαμβάνει να προβληματιστεί να συζητήσει τις σκέψεις της και να κάνει την πρότασή της στην τάξη. Εργαλείο για τη διασφάλιση των κριτηρίων που αναφέρθηκαν είναι η προσωπική τους εμπειρία, αλλά και η χρήση του Google Earth (επιλογή χάρτες), να τους βοηθήσει σε πρώτη φάση να διαπιστώσουν και να αξιολογήσουν την εγγύτητα με το σχολείο τους ως μια προσπάθεια αρχικής εξοικείωσης με οδικό χάρτη. Επιπλέον, να αποτυπώσουν τη διαδρομή από το σχολείο στον χώρο που επέλεξαν. Οι προτάσεις των ομάδων παρουσιάζονται στην ολομέλεια και η κάθε ομάδα επιχειρηματολογεί για την επιλογή της με βάση τα κριτήρια που τέθηκαν. Είναι προφανές ότι κάποιες προτάσεις είναι δυνατό να συμπίπτουν. Αν παρόλα αυτά δεν υπάρξει πρόταση για υιοθεσία που να συγκεντρώνει τα κριτήρια που ορίστηκαν, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προσανατολίσει τα παιδιά στην επιλογή ξεχασμένου μνημείου. Έτσι, η πρόταση αυτή γίνεται αφορμή για την προσέγγιση μιας νέας έννοιας, αυτής του μνημείου και της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς που προφανώς δεν είναι οικεία στα παιδιά αυτής της ηλικίας. Επισκέπτονται τις ιστοσελίδες [«Παγκόσμια πολιτισμική κληρονομιά»](#) της UNESCO και [«Ελληνικά μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς»](#) στον κόμβο του ΥΠΘΠΑ *Οδυσσέας* και αντλούν πληροφορίες για τη σημασία του μνημείου, αλλά και της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο σημείο αυτό ο εκπαιδευτικός μπορεί να προβάλει επίσης από την ιστοσελίδα του Δήμου, στον οποίο ανήκει το σχολείο, εικόνες από μνημεία της περιοχής, ώστε να ενεργοποιήσει περισσότερο την περιέργεια και το ενδιαφέρον των παιδιών από το οικείο τους περιβάλλον ή να αξιοποιήσει τον πολιτιστικό χάρτη της Ελλάδας πηγαίνοντας [στον πολιτιστικό χάρτη της Ελλάδας στον κόμβο Οδυσσέας](#).

3ο δίωρο: Παιχνίδι ρόλων

Στο ξεκίνημα του δίωρου προβάλλεται το video «[Αη Γιάννης Μπενιζέλων](#)» από το YouTube για το μικρό εκκλησάκι του Αη Γιάννη που βρίσκεται ξεχασμένο στον χώρο των εγκαταστάσεων του ΤΕΙ Πειραιά. Ο Άγιος Ιωάννης στον Ελαιώνα, στην περιοχή του Αιγάλεω, είναι μία βυζαντινή εκκλησία του 14^{ου} αι. μ. Χ. Δεν την επισκέπτεται κανείς, πέρα από κάποιους φορείς της 1^{ης} Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων ή του Δήμου Αιγάλεω (κι αυτό πολύ σπάνια). Οι κάτοικοι της περιοχής δε γνωρίζουν καν την ύπαρξή του. Οι μαθητές παροτρύνονται να προσέξουν τα ερωτήματα που διατυπώνονται στο video. Μετά την προβολή οι μαθητές αναλαμβάνουν να πάρουν μέρος σε ένα παιχνίδι ρόλων όπου θα υποδυθούν ομάδες πολιτών που σχετίζονται με το ζήτημα που θέτει το video. Ενδεικτικά οι ομάδες μπορεί να είναι :

- 1) Πολίτες ενεργοί
- 2) Τοπικές αρχές
- 3) Πολίτες αδιάφοροι
- 4) Ομάδα παρέμβασης φροντίδας του μνημείου

Μετά το παιχνίδι ο εκπαιδευτικός-εμπυχωτής συζητά με τους μαθητές για το πώς κάθε ομάδα υποστήριξε τα επιχειρήματά της μέσα από τον ρόλο της. Στη συνέχεια, προτρέπει να συμπληρώσουν την άσκηση «Η τάξη μου αποφασίζει» στη σελίδα 48 από το τετράδιο εργασιών Γλώσσας Γ΄ Δημοτικού. Ως χώρο προστασίας προκειμένου να είναι σε θέση να διατυπώσουν αυθεντικές απαντήσεις στα ερωτήματα της άσκησης επιλέγουν ενδεικτικά (και μόνο για τις ανάγκες της άσκησης) το εκκλησάκι που είδαν στο video. Μετά την ολοκλήρωση της άσκησης οι μαθητές, αφού έχουν ασκηθεί στη δομή της επιχειρηματολογίας, αποφασίζουν την επιλογή του χώρου από την περιοχή τους που θα υιοθετήσουν ως τάξη. Η επιλογή γίνεται από τις προτάσεις που έχουν καταθέσει ως ομάδες οι μαθητές κατά τη διάρκεια του 2^{ου} δίωρου.

4^ο δίωρο: επίσκεψη στον χώρο υιοθεσίας

Οι μαθητές επισκέπτονται τον χώρο που αποφάσισαν να προστατέψουν και να αναδείξουν. Η οδηγία είναι κάθε ομάδα να φωτογραφίσει σημάδια εγκατάλειψης που χρήζουν παρέμβασης. Απαραίτητη προϋπόθεση κρίνεται στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές να έχουν εξοικειωθεί με το κοντινό, μεσαίο και μακρινό κάδρο (βλ. λεπτομέρειες και ενδεικτικά παραδείγματα στο κείμενο του Μένη Θεοδωρίδη [Γνωριμία με τη «φωτογραφική έκφραση» για παιδιά δημοτικού](#))

Η επίσκεψη στον χώρο μπορεί να αξιοποιηθεί και για τη συλλογή δεδομένων που αφορούν στην ιστορία του (π.χ. σύντομη συνέντευξη από τους περαστικούς για τη λειτουργία του χώρου στο πέρασμα του χρόνου).

Οι φωτογραφίες μεταφέρονται στην τάξη, εισάγονται στον υπολογιστή και προβάλλονται για συζήτηση και σχολιασμό. Επιλέγονται για εκτύπωση εκείνες που σύμφωνα με τη γνώμη όλων αποτυπώνουν επιτακτική την ανάγκη φροντίδας του χώρου.

5ο δίωρο: Έκθεση εικαστικής φωτογραφίας - εκστρατεία ευαισθητοποίησης

Οι μαθητές παροτρύνονται να κάνουν προέκταση κάδρου με εικαστική αποτύπωση. Τους ζητείται να προεκτείνουν τη φωτογραφία, αφού την κολλήσουν σε μεγαλύτερο λευκό χαρτί ή καμβά, με δικό τους σχέδιο και να προσθέσουν ζωγραφίζοντας τα στοιχεία εκείνα που θεωρούν ότι θα βελτιώσουν την αισθητική και τη λειτουργία του χώρου. Οδηγός για αυτή τη δραστηριότητα αποτελεί η φαντασία τους και φυσικά η προσωπική τους πρόταση που διατυπώνουν εικαστικά σε αυτή τη φάση για τη φροντίδα του χώρου. Οι δημιουργίες των μαθητών είναι δυνατό να αποτελέσουν μια συλλογή για έκθεση φωτογραφίας της τάξης που θα ευαισθητοποιήσει το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού του σχολείου, αλλά και τις οικογένειές τους και μέσω αυτών την τοπική κοινωνία. Με αφορμή την έκθεση φωτογραφίας οι μαθητές αναλαμβάνουν να γράψουν ανοιχτή επιστολή προς τις τοπικές αρχές για την ανάγκη μέριμνας για τον

χώρο η οποία αναρτάται στο blog του σχολείου και παραδίδεται στον εκπρόσωπο των τοπικών αρχών που προσκαλείται για να δει την έκθεση.

Επίσης δεσμεύονται να ενημερώνουν με newsletter που θα αναρτάται σε εβδομαδιαία βάση στο blog του σχολείου για τα βήματα που γίνονται για την ανάδειξη και φροντίδα του χώρου μετά την πρωτοβουλία της υιοθεσίας του από τους ίδιους.

6ο δώρο: Πινακίδες στον χώρο

Οι μαθητές, προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν τους περαστικούς για τη φροντίδα του χώρου που υιοθέτησαν, αναλαμβάνουν να φιλοτεχνήσουν πινακίδες τις οποίες θα τοποθετήσουν σε συγκεκριμένα σημεία του χώρου. Με αφορμή αυτή την πρωτοβουλία συζητούν για τη λειτουργία των πινακίδων και της σήμανσης σε έναν δημόσιο χώρο. Εργάζονται στις σελίδες 46 και 47 του τετραδίου εργασιών Γλώσσας Γ' Δημοτικού και στη συνέχεια, αφού εμπεδώσουν την αναγκαιότητα σύντομης και εύληπτης γραφής σε μια πινακίδα, επεξεργάζονται τις πινακίδες που θα τοποθετήσουν στον χώρο που υιοθέτησαν με αξιοποίηση του κειμενογράφου (Word). Επιμελούνται, επίσης, γραφιστικά τα γραπτά κείμενά τους μέσω της εντολής word art και εισάγουν εικόνες και σύμβολα είτε από αρχείο έτοιμων εικόνων clip art είτε από σάρωση, προκειμένου να ενισχύσουν το λεκτικό μήνυμα των πινακίδων τους.

7ο και 8ο δώρο: δημιουργία μικρής ταινίας animation για ευαισθητοποίηση και προβολή

Στα δώρα αυτά οι μαθητές παροτρύνονται να δημιουργήσουν μια μικρή ταινία animation με απλά υλικά από τη σχολική τους καθημερινότητα και το φυσικό περιβάλλον (πλαστελίνη, μικροαντικείμενα της σχολικής ζωής, φύλλα λουλουδιών, πετρούλες, ξυλαράκια κλπ.), προκειμένου να διαμορφώσουν το σκηνικό και τους ήρωες του σεναρίου της ταινίας. Η ταινία θα επιδιώξει να αναδείξει ένα μήνυμα

ευαισθητοποίησης για την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάγκη ενεργούς στάσης του ανθρώπου για τη συνεχή φροντίδα του με αφορμή την παραμέληση του χώρου που υιοθέτησαν.

Η τεχνική της κινούμενης εικόνας (animation) επιλέγεται για τη δραστηριότητα αυτή επειδή είναι απλή και δοκιμασμένη στις μαθητικές κοινότητες με εξαιρετικά αποτελέσματα. Η ταινία δημιουργείται εικόνα-εικόνα δηλαδή καρέ –καρέ, όπως λέγεται στην κινηματογραφική γλώσσα, ως εξής:

Οι μαθητές φωτογραφίζουν κάθε πόζα του αντικειμένου 3 ή 4 φορές με μικρές διαφορές με ψηφιακή φωτογραφική μηχανή, αποθηκεύουν τις φωτογραφίες στον σκληρό δίσκο, στη συνέχεια τις ενοποιούν σε κάποιο πρόγραμμα μοντάζ (movie maker) με τη μορφή συνεχόμενης κίνησης και τέλος τις προβάλλουν απλά με κάποιο ψηφιακό πρόγραμμα προβολής βίντεο, όπως το media player. Με ψηφιακό κασετόφωνο μπορούν να ηχογραφήσουν, επίσης, το ηχητικό περιβάλλον της ταινίας (φωνές ηρώων, φυσικούς ήχους κ.λπ.) και να το ενσωματώσουν παράλληλα με την προβολή των φωτογραφιών τους.

Η ταινία μπορεί να αναρτηθεί στο ιστολόγιο του σχολείου, αλλά και να προβληθεί σε εκδήλωση του σχολείου για ανατροφοδότηση της ενεργοποίησης της τοπικής κοινωνίας, αλλά και ευρύτερου κοινού για την προστασία ανάλογων δημόσιων χώρων παραμελημένων. Περισσότερα για την τεχνική animation βήμα προς βήμα στη σελίδα www.siakasanimation.com

Ως παράδειγμα ταινιούλας ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον animation με αποκλειστική δημιουργία από μαθητές δημοτικού σχολείου, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προβάλλει την ταινία «31^{ος} αιώνας» ομάδας μαθητών ΣΤ΄ τάξης του 19^{ου} Δημοτικού Σχολείου Χανίων (επισυνάπτεται με το παρόν σενάριο).

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δεν χρησιμοποιήθηκαν στο παρόν σενάριο

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, να μετεξελιχθεί σε ένα project με πολλαπλές διαστάσεις και διάρκεια ενός σχολικού έτους, με επισκέψεις σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς (ιστορικό αρχείο, δημοτική βιβλιοθήκη, εφορεία αρχαιοτήτων, κ.λπ.) που θα βοηθήσουν τα παιδιά να διερευνήσουν και να αναδείξουν την ιστορία του μνημείου στο πέρασμα του χρόνου και να διαμορφώσουν τις προτάσεις τους για τη σύγχρονη χρήση του. Για παράδειγμα, ενδεικτικές θεματικές που μπορεί να απασχολήσουν τις ομάδες:

- 1^η ομάδα: Τέχνη και τεχνίτες (το χτίσιμο του μνημείου- ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο-πώς και γιατί χτίστηκε)
- 2^η ομάδα: Τότε (η ζωή και η δράση στον χώρο του μνημείου στο παρελθόν)
- 3^η ομάδα: Από τότε μέχρι σήμερα (οι διάφορες χρήσεις στο πέρασμα του χρόνου)
- 4^η ομάδα : Η ζωή και η δράση στον χώρο του μνημείου σήμερα
- 5^η ομάδα: Μνημείο και περιβάλλον (κίνδυνοι, συντήρηση, επισημάνσεις, προτάσεις)
- 6^η ομάδα: Λαογραφικά και λογοτεχνικά του μνημείου (Ιστορίες, παραδόσεις, λογοτεχνικά κείμενα και λέξεις που συνδέονται με το μνημείο)
- 7^η ομάδα: Τέχνη και μνημείο (καλλιτέχνες που εμπνεύστηκαν από το μνημείο)

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Για την εφαρμογή του σεναρίου είναι απαραίτητη η εξοικείωση των μαθητών με ψηφιακά μέσα και η εργασία σε ομάδες. Από τον βαθμό εξοικείωσής τους και την εμπειρία του εκπαιδευτικού-εμπνευστή εξαρτάται και η τήρηση του προβλεπόμενου

χρόνου εφαρμογής. Η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων που υλοποιούνται κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σεναρίου πραγματοποιείται με τη συμπλήρωση από όλους τους μαθητές της τάξης, αλλά και του σχολείου, ενός ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο αναλαμβάνει να διαμορφώσει ομάδα έργου από την τάξη που αποτελείται από εκπροσώπους των μικρότερων ομάδων δράσης που δούλεψαν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου. Περιλαμβάνει ερωτήσεις κλειστού τύπου που σχετίζονται με τις σημασίες των εννοιών που προσεγγίστηκαν καθώς και ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου που αφορούν σε στάσεις ευαισθητοποίησης για το περιβάλλον και την αειφορία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ιντζίδης Ε., Παπαδόπουλος Αθ., Σιούτης Α., Τικτοπούλου Αικ. 2007. Τα απίθανα μολύβια, Γλώσσα Γ' Δημοτικού, *Βιβλίο Δασκάλου Μεθοδολογικές οδηγίες*, ΥΠΕΠΘ/ΠΙ, ΟΕΔΒ, Αθήνα.

Δρακάκη, Μ.& Δ. Καρτσάκης 1998.«Νεώρια Χανίων. Όταν τα παιδιά υιοθετούν ένα μνημείο...», άρθρο στην εφημερίδα *Χανιώτικα Νέα* σελ.19-22, φύλ. Κυριακής 21 Ιουνίου 1998, Χανιά.

Δρακάκη, Μ. & Δ. Καρτσάκης. 1999.«Νεώρια Χανίων. Όταν τα παιδιά υιοθετούν ένα μνημείο...», άρθρο στο περιοδικό *Ανοιχτό Σχολείο*, τ. 72, 1999 σ.7-15, Θεσσαλονίκη.

Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης 2011. *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό: Τόμος Α': Γενικό Μέρος*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Μάιος 2011.

Παΐζης, Ν. & Μ. Θεοδορίδης. 1997. *Εκπαίδευση και Πολιτισμός-Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ 1995-1997, Δύο χρόνια πειραματικής εφαρμογής*, εκδ. ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ-ΓΓΛΕ, Αθήνα.

Τσιτούρη, Α. 1997. «Το σχολείο υιοθετεί ένα μνημείο» στο *Μουσείο-Σχολείο, Πρακτικά 5^{ου} Περιφερειακού Σεμιναρίου Καλαμάτας*, εκδ. ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ-ICOM-Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων-Ελληνικό Τμήμα, Καλαμάτα.

Φέρμελη Γ., Ρουσσομουστακάκη-Θεοδωράκη Μ., Χατζηκώστα Κλ., Γκαίτλιχ Μ. 2009. *Οδηγός ανάπτυξης διαθεματικών δραστηριοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*, ΥΠΕΠΘ-ΠΙ, ΟΕΔΒ, Αθήνα.

Δικτυογραφία (τελευταία επίσκεψη 25/11/2012)

www.prmelina.gr

www.epimorfosi.edu.gr

<http://blogs.sch.gr/varvan/>

www.siakanimation.com

http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm

<http://odysseus.culture.gr/h/2/gh21.html>

www.greek.language.gr

www.epimorfosi.edu.gr

<http://nikosaman.blogspot.gr/>

http://odysseus.culture.gr/map/CulturalMap_gr/cultural_map_gr.html